

Bruxelles, 7.8.2013.
COM(2013) 574 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Sedmo izvješće o provedbi
Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEZ)**

{SWD(2013) 298 final}

SADRŽAJ

1.	Uvod.....	2
2.	Ukupna ocjena sukladnosti	3
2,1.	Sustavi prikupljanja.....	3
2,2.	Sekundarno pročišćavanje.....	4
2,3.	Strože pročišćavanje.....	4
2,4.	Veliki gradovi/veliki odvodnici	7
2,5.	Osjetljiva područja	7
3.	Trendovi sukladnosti.....	7
4.	Prošlo i buduće smanjenje onečišćenja.....	8
5.	Napredak zahvaljujući sufinanciranju.....	9
6.	Prošle mjere za sukladnost	10
7.	„Novi pristup” za promicanje sukladnosti	10
8.	Zaključci i pregled.....	11

1. UVOD

Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda¹ (u daljnjem tekstu „Direktiva”) jedan je od glavnih dokumenata politike vode u Europi. Njezin je cilj zaštititi okoliš od štetnih učinaka komunalnih otpadnih voda koje ispuštaju naseljena područja (gradovi/mjesta) i biorazgradivih industrijskih otpadnih voda iz poljoprivredno-prehrambenog sektora (npr. industrija prerade mlijeka, mesna industrija, pivovare itd.). Direktiva nalaže odgovarajuće prikupljanje otpadnih voda i uređuje ispuštanje otpadnih voda određivanjem minimalne vrste pročišćavanja koju je potrebno omogućiti i postavljanjem maksimalnih graničnih vrijednosti ispuštanja ili tvari koje najviše onečišćuju (organsko opterećenje i hranjive tvari)². Potpuna provedba Direktive preduvjet je za ispunjenje ekoloških ciljeva navedenih u Okvirnoj direktivi o vodama EU-a (ODV)³ i Okvirnoj direktivi o pomorskoj strategiji⁴.

Provedba ove Direktive predstavlja izazov uglavnom zbog financijskih aspekata i aspekata planiranja povezanih s velikim ulaganjem u infrastrukturu kao što su kanalizacijski sustavi i postrojenja za pročišćavanje. Niske razine provedbe mogu dovesti do organskog onečišćenja u rijekama i jezerima i do nakupljanja prevelikog opterećenja hranjivim tvarima (eutrofikacija)⁵ koje posebno utječe na jezera te na priobalne i morske vode koje su posebno osjetljive. Prema nedavno objavljenom Izvješću o provedbi ODV-a⁶, onečišćenje iz točkastih izvora i dalje predstavlja značajno opterećenje u 22 % vodnih tijela EU-a. Eutrofikacija je i dalje glavna prijetnja za 30 % vodnih tijela u 17 država članica. Ispuštanje nepročišćene ili nedovoljno pročišćene otpadne vode znatno pridonosi navedenim problemima.

Onečišćenje otpadnim vodama također može ubrzati gubitak bioraznolikosti i smanjiti kvalitetu zalihe pitke vode ili vode za kupanje, uzrokujući opasnosti za javno zdravlje. Među tim opasnostima su nastanak bolesti koje se prenose vodom, posebice povezan s malim zalihama vode, bolesti koje nastaju uslijed izloženosti zagađenoj vodi za kupanje (organsko onečišćenje, onečišćenje cvjetanjem algi zbog prevelike količine hranjivih tvari) ili uslijed konzumacije kontaminiranih plodova mora itd. Ti utjecaji mogu imati i negativne posljedice za ekonomske sektore poput turizma ili industrije uzgoja školjaka⁷.

Provedbeni naponi država članica već su rezultirali velikim napretkom u pročišćavanju otpadnih voda. Kao posljedica toga, kvaliteta vode u Europi značajno se poboljšala u posljednjih nekoliko desetljeća, dok se utjecaj onečišćujućih tvari smanjio⁸. Međutim, provedba je daleko od toga da bude dovršena, a problemi onečišćenja i dalje postoje.

Prijedlog Komisije za Sedmi akcijski program za okoliš (7. EAP)⁹ i novi „Nacrt plana za zaštitu vodnih resursa Europe”¹⁰ prepoznali su važnost ove Direktive i naglašavaju da su potrebne pojačane mjere kako bi se osigurala njezina uspješna provedba.

¹ Direktiva 91/271/EEZ, SL L 135 od 30.5.1991.

² Za više pojedinosti o opsegu, ciljevima i odredbama Direktive pogledajte: http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/index_en.html.

³ Direktiva 2000/60/EZ, SL L 327 od 22.12.2000.

⁴ Direktiva 2008/56/EZ, SL L 164 od 25.6.2008.

⁵ Eutrofikacija je „obogaćivanje voda hranjivim tvarima, osobito spojevima dušika i/ili fosfora, što uzrokuje ubrzani rast algi i viših oblika biljnog života koji dovodi do neželjenog poremećaja ravnoteže organizama prisutnih u vodi i kvalitete predmetne vode“.

⁶ Za više pojedinosti pogledajte http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/implrep2007/index_en.htm#third.

⁷ Za više pojedinosti: EGP (2010.): Europsko izvješće o okolišu – Stanje i izgledi 2010. – Kvaliteta slatke vode.

⁸ Za više pojedinosti: EGP (2012.): Europske vode - ocjena statusa i pritisaka.

⁹ COM(2012) 710, završna verzija. Za više pojedinosti pogledajte http://ec.europa.eu/environment/newprg/pdf/7EAP_Proposal/en.pdf.

¹⁰ COM(2012) 673, završna verzija. Dodatne informacije možete pronaći na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0673:FIN:EN:PDF>.

Ovo Sedmo izvješće o provedbi Direktive opisuje napredak postignut do kraja 2009./2010. godine. Izvješće također uključuje trendove sukladnosti i donosi novi pristup za „promicanje sukladnosti” te njegove korake za informiranje i izvještavanje javnosti. Uz ovo Izvješće dostupan je i Prilog s tablicama¹¹ te detaljnije tehničko „Izvješće”¹². Vremenska razlika između dostavljanja podataka i objave ovog izvješća svojstvena je načinu organizacije upravljanja podacima između Komisije i država članica u prošlosti. Službe Komisije stoga predlažu „novi pristup” i u vezi s informacijama o sukladnosti te potiču države članice na pružanje ažurnijih informacija putem interneta na državnoj razini (pogledajte točku 7.).

2. UKUPNA OCJENA SUKLADNOSTI

Cilj ocjene sukladnosti jest analizirati stupanj sukladnosti s Direktivom na temelju informacija koje pruže države članice. Ona se temelji na primjeni smjernica i metodologije dostupnih u sustavu Reportnet EGP-a¹³. Prijavljeni podaci o infrastrukturi za otpadne vode dostupni su u informacijama o vodi baze podataka Waterbase na Europskom informacijskom sustavu za vode WISE za prijavljena naselja i njihova postrojenja za pročišćavanje.¹⁴

Ta provedba izvještavanja u svrhu provedbe Direktive pokazala se uspješnom. Po prvi puta, 27 država članica dalo je informacije za izvješće, i to većina njih na vrijeme. Izvješće pokriva gotovo 24 000 mjesta i gradova od više od 2000 stanovnika (koji stvaraju onečišćenje koje odgovara populaciji od 615 milijuna; takozvani ekvivalenti populacije¹⁵). Gotovo 18 000 mjesta i gradova (ili 81 % tereta onečišćenja) nalazi se u 15 država članica koje su pristupile EU-u prije 2004. godine (EU-15). Ostali se nalaze u 12 država članica koje su pristupile EU-u 2004. i 2007. godine (EU-12). Ocjena sukladnosti provedena je za 26 država članica budući da za Rumunjsku nijedan od rokova za sukladnost dogovorenih u Ugovoru o pristupanju nije istekao do 2010. godine. Hrvatska je Europskoj uniji pristupila 1. srpnja 2013. te zbog toga nije uključena u provedbu ovog izvješća.

Za nekoliko drugih država članica koje su pristupile 2004. ili 2007. godine dodatni rokovi za sukladnost istekli su tijekom razdoblja izvještavanja za ovo izvješće. Međutim, mnoga njihova mjesta/gradovi moraju se pridržavati rokova za 2010. godinu i kasnije te stoga nisu ocjenjeni u ovom izvješću.

Glavni rezultati provedbene analize sažeti su u nastavku (za detalje po državama članicama pogledajte tablicu 1. u Prilogu koja također uključuje detaljne informacije o prošlim rokovima za 12 država članica koje su pristupile EU-u 2004. ili 2007. godine).

2.1. Sustavi prikupljanja

Većina država članica EU-a ima vrlo niske razine sakupljanja otpadnih voda uz prosječnu stopu sukladnosti od 94 % (iznad 92 %). Približno 15 država članica čak dostiže sukladnost od 100 %. Sve su države članice zadržale prethodne rezultate ili su čak postigle i bolje. Međutim, i dalje postoje zemlje gdje niti ne postoje ili samo djelomično postoje sustavi za sakupljanje otpadnih voda. Pet država članica u 2009./2010. i dalje ima stope sukladnosti niže od 30 % (BG, CY, EE, LV, SI).

¹¹ SWD (2013.) 298

¹² Sedma tehnička procjena informacija o provedbi Direktive Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991., o **pročišćavanju komunalnih otpadnih voda** kako je izmijenjena Direktivom Komisije 98/15/EZ od 27. veljače 1998. (stanje od 31. prosinca 2009. ili 31. prosinca 2010.). Sastavio konzultant Komisije Umweltbundesamt GmbH (Austrija).

¹³ Za više pojedinosti pogledajte <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/613>.

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/waterbase-uwvtd-urban-waste-water-treatment-directive-3>.

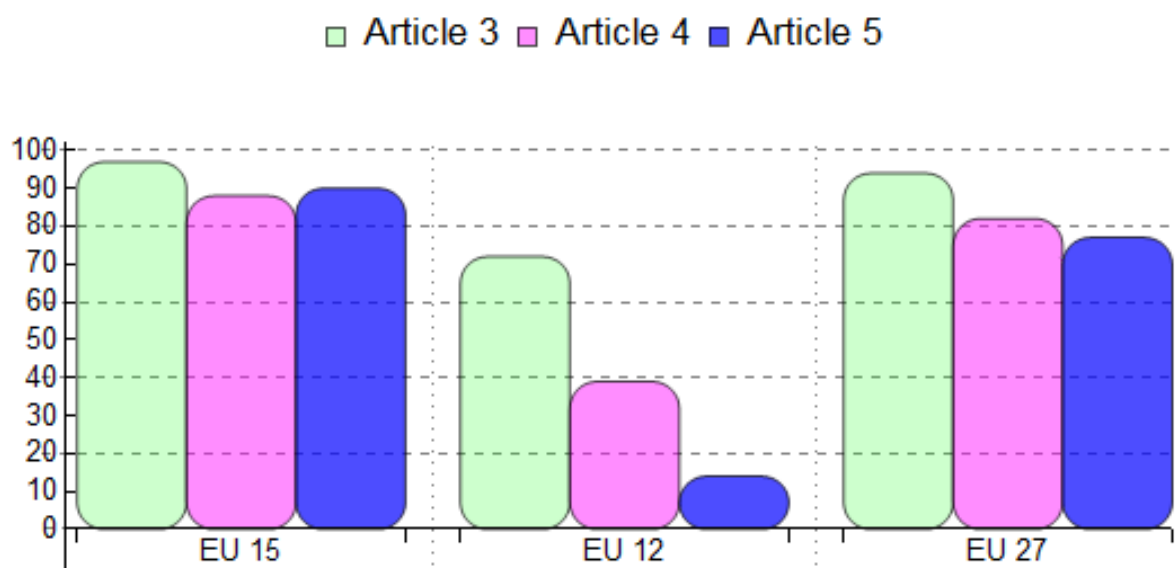
¹⁵ Pojam „ekvivalenti populacije” ili e.p. nalazi se u Direktivi i obuhvaća organsko onečišćenje koje uglavnom proizvode naseljenici sela/grada i drugi izvori poput populacije nerezidenata (turisti) i poljoprivredno-prehrambene industrije.

2.2. Sekundarno pročišćavanje

U 2009./2010. ukupno 82 % otpadnih voda u EU-u prošlo je kroz sekundarno pročišćavanje u skladu s odredbama Direktive, što je za četiri postotna boda više od rezultata prošlog Izvješća. Četiri države članice dosegle su 100 %-tnu sukladnost, a dodatnih šest država članica imalo je članak 3. članak 4. članak 5. razinu sukladnosti od 97 % i više. Međutim, stope sukladnosti u državama članicama EU-12 značajno zaostaju sa samo 39 % otpadnih voda koje prolaze kroz odgovarajuće sekundarno pročišćavanje. Samo CZ, HU, LT i SK postigle su rezultate sukladnosti između 80 i 100 %.

2.3. Strože pročišćavanje

Ova vrsta pročišćavanja otpadnih voda također poznata i kao tercijarno pročišćavanje nadopunjuje sekundarno pročišćavanje ako je potrebna i uglavnom se usmjerava na uklanjanje hranjivih tvari u borbi protiv eutrofikacije ili za smanjenje bakteriološkog onečišćenja koje može utjecati na ljudsko zdravlje (npr. za zone pitke vode ili vode za kupanje)¹⁶. Ukupna stopa sukladnosti iznosila je 77 %. Međutim, bilo je većih kašnjenja u provedbi strožeg pročišćavanja u državama članicama EU-12 gdje je samo 14 % otpadnih voda pročišćeno na odgovarajući način. Pozitivna je strana da su četiri zemlje dosegle sukladnost od 100 %.

Slika 1.: Rezultati sukladnosti na razini EU-27, EU-15 i EU-12 povezani s člankom 3. Direktive (sakupljanje) označeni zelenom bojom, člankom 4. (sekundarno pročišćavanje) označeni ružičastom bojom i člankom 5. (strože pročišćavanje) označeni plavom bojom. Prikazuju se prosječne vrijednosti ponderirane prema veličini države članice.

Rezultati na razini EU-27, EU-15 i EU-12 prikazani su na slici 1.¹⁷

Vrijednosti na razini država EU-15 su općenito gledajući visoke, a u državama poput Njemačke, Nizozemske i Austrije su čak i vrlo visoke. Rezultati država EU-12 prilično su niski, posebno u pogledu strožeg pročišćavanja.

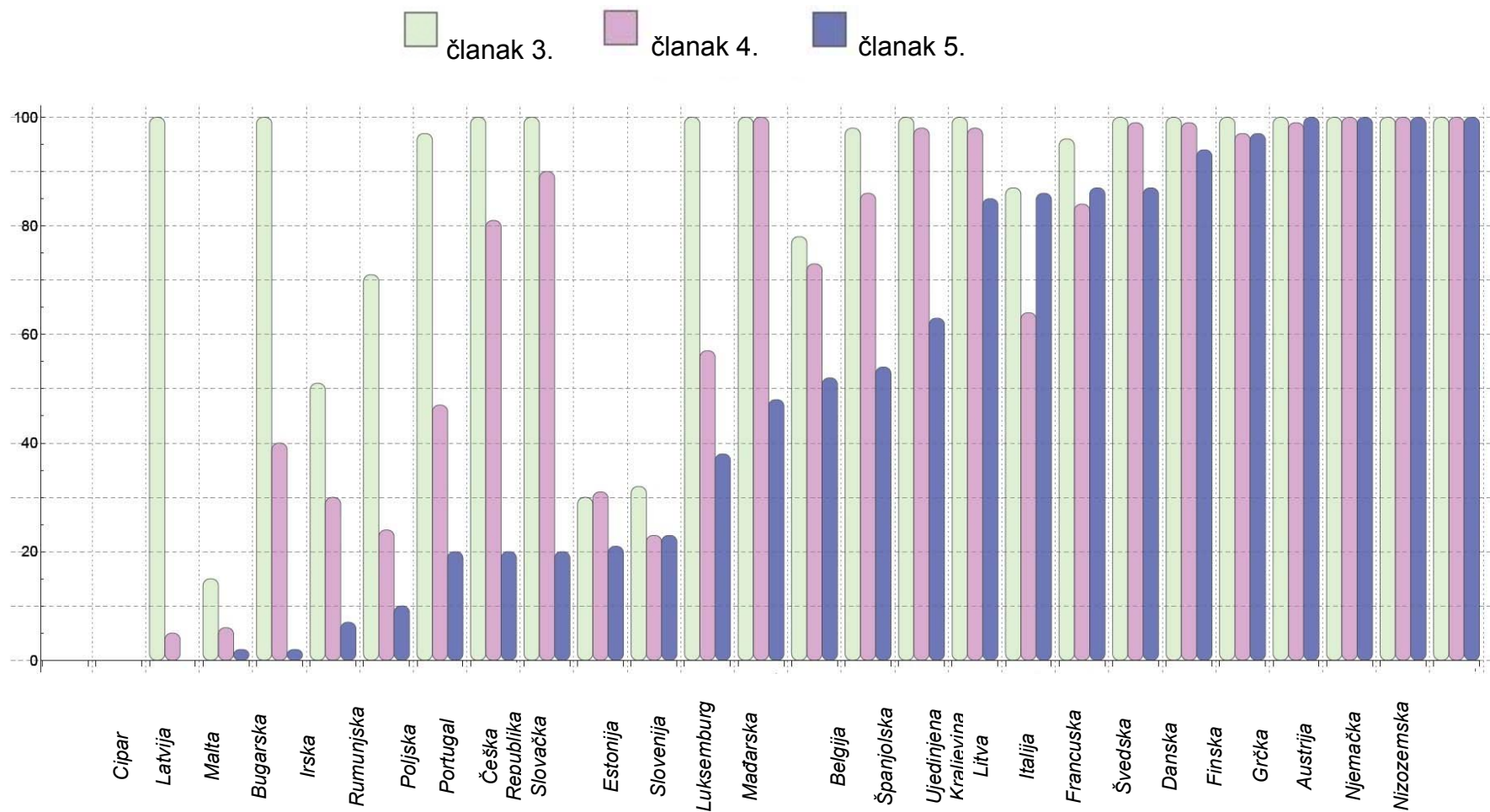
Vrijednosti na razini država EU-27 također su vrlo visoke i jako slične onima država EU-15 (čak i malo niže), zbog:

¹⁶ Usto, mnogo se raspravlja o tehnologijama za tercijarnu obradu (npr. ozonacija, klorinacija, UV, membranske tehnologije, filtri za pijesak) kao o jednoj od najperspektivnijih opcija za smanjenje mikroonečišćivača (zagađivača koji se pojavljuju, uključujući farmaceutske proizvode i proizvode za osobnu higijenu, druge industrijske kemikalije) koji ulaze u vodeno okruženje.

¹⁷ Tablica 1. (pogledajte Prilog) pokazuje rezultate po državama članicama te na razinama EU-27, EU-15 i EU-12, klasificirane prema rasponima sukladnosti.

a) Relativno veće važnosti brojki o prikupljanju i pročišćavanju od strane država EU-15. Na razini država EU-15 svi su rokovi za sukladnost istekli te je stoga količina otpadnih voda podložnih sukladnosti velika, a rezultati sukladnosti su također visoki.

b) Niže važnosti brojki o prikupljanju i pročišćavanju od strane država EU-12, gdje se rezultati sukladnosti odnose samo na dio njihovih mjesta/gradova, odnosno na one podložne sukladnosti do 2009./2010.

Slika 2.: Rezultati sukladnosti po državama članicama povezani s člankom 3. Direktive (sakupljanje) označeni zelenom bojom, člankom 4. (sekundarno pročišćavanje) označeni ružičastom bojom i člankom 5. (strože pročišćavanje) označeni plavom bojom. Zemlje su klasificirane na način da se prvo prikazuju one s najnižim razinama sukladnosti za članak 5., a zatim rastućim redoslijedom s obzirom na razinu sukladnosti. U Slovačkoj (članak 5.) i Rumunjskoj (članci 3., 4. i 5.) umjesto sukladnosti se predstavlja koncept „odgovarajućih instalacija”, budući da rokovi za te članke nisu još istekli do godine o kojoj se izvještava (brojke o sukladnosti nisu zatražene, ali države članice prijavile su količinu sakupljene i pročišćene otpadne vode). Na Cipru i u Latviji rezultati sukladnosti bili su

0 % jer sustavi prikupljanja i postrojenja za pročišćavanje još nisu u potpunosti funkcionirali u prijavljenoj godini (2009.). No od tada je postignut velik napredak te su nedavne razine sukladnosti mnogo veće.

Nacionalni rezultati sa slike 2. odnose se na podatke i stanje 2009. godine ili najkasnije 2010. godine. Službe Komisije svjesne su da je od tada u mnogim državama članicama, posebno u onima s niskim stopama sukladnosti, postignut značajan napredak te da su stvarne stope sukladnosti često (mnogo) više (posebno na Cipru i u Latviji).

2.4. Veliki gradovi/veliki odvodnici

U ovome Izvješću identificirano je 585 velikih gradova, od kojih svaki proizvodi otpadnu vodu koja odgovara populaciji od 150 000 ili je više. Samo teret onečišćenja koji proizvode takvi veliki gradovi iznosi 45 % od ukupnog prikupljenog tereta. Od 585 velikih gradova, približno 91 % tereta onečišćenja prolazi kroz strože pročišćavanje (najbolje dostupno pročišćavanje). To predstavlja napredak u usporedbi s prethodnim izvješćem prema kojemu je samo 77 % relevantnog tereta onečišćenja prošlo kroz takvo pročišćavanje. Međutim, stupanj sukladnosti značajno varira među velikim gradovima/velikim odvodnicima.

Na primjer, samo jedanaest od 27 glavnih gradova¹⁸ država članica EU-a može jamčiti „potpunu sukladnost” u 2010. čak i sa zahtjevima strožeg pročišćavanja, ako su primjenjivi (za dodatne informacije u gradovima EU-a pogledajte tablicu 2. i komentare u Prilogu i komentare u Prilogu).

2.5. Osjetljiva područja

Udio teritorija EU-a koji je označen ili koji se smatra osjetljivim područjem povećao se od prethodnog izvješća, dosegovši gotovo 75 % do 2010. godine. Najveća povećanja dogodila su se u Francuskoj i Grčkoj. Detalji o osjetljivim područjima u državama članicama EU-a dostupni su u pregledniku WISE.¹⁹

3. TRENDVI SUKLADNOSTI

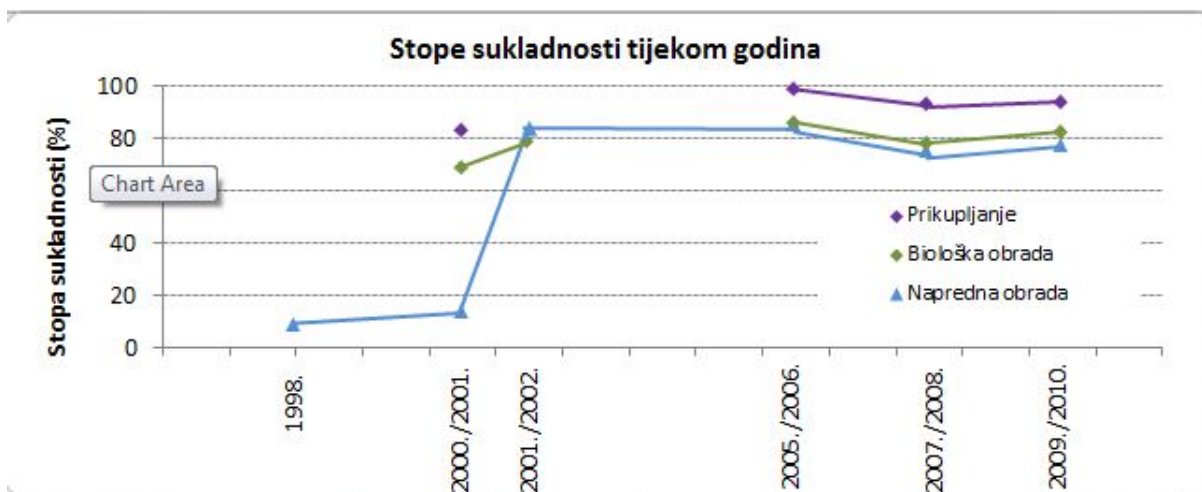
Procjena napretka prema potpunoj sukladnosti svih država članica mora razlikovati države EU-15 i one države članice koje su pristupile Uniji 2004. i 2007. godine. Zahtjevi sukladnosti redovito se mijenjaju uglavnom zbog proširenja i zbog isteka prijelaznih razdoblja predviđenih Direktivom. Svi rokovi za EU-15 istekli su do 31. prosinca 2005. godine, dok će za države EU-12 nastaviti vrijediti do posljednjeg i konačnog roka koji istječe 2018. godine. Samo podaci iz država članica EU-15 dostupni su do 2004. godine. Kao rezultat, mjerenje napretka za svih 27 država članica bilo je moguće tek od Petog izvješća (2005./2006.) Zbrajanjem svih rezultata objavljenih u prethodnim izvješćima Komisije moguće je prikazati indikativno povećanje stope sukladnosti. Postoji, međutim, jedna iznimka: smanjenje od 5. do 6. Izvješća rezultat je činjenice da brojne države članice sa slabijim rezultatima provedbe nisu poslale potrebne informacije za uključivanje u 5. Izvješće (2005./2006.). Unatoč tomu, valja napomenuti jednu pozitivnu stranu, a to je povećanje trenda od 6. Izvješća (2007./2008.) do 7. Izvješća (2009./2010.) budući da su države članice EU-12 po prvi put imale obveze/rokove za sukladnost, a oni nisu smanjili ukupne pozitivne rezultate.

¹⁸

Amsterdam, Atena, Berlin, Bratislava, Kopenhagen, Helsinki, Madrid, Pariz, Stockholm, Beč i Vilnius.

¹⁹

<http://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/soe-wfd/urban-waste-water-treatment-directive-viewer>.

Slika 3. Stopa sukladnosti tijekom godina: ova slika pokazuje promjene sukladnosti za sakupljanje, biološku ili sekundarno pročišćavanje i strože pročišćavanje, kroz nekoliko različitih Izvješća o provedbi (od drugog Izvješća nadalje), u odgovarajućim godinama izvještavanja (od 1998. do 2009./2010.). U svim Izvješćima nisu bili dostupni svi rezultati: ako nedostaju, vrijednosti se ne mogu prikazati na slici te dolazi do diskontinuiteta „linije trenda”.

4. PROŠLO I BUDUĆE SMANJENJE ONEČIŠĆENJA

Komisija je također ocijenila smanjenje onečišćenja koje je rezultat provedbe ove Direktive i očekivana smanjenja u nadolazećim godinama u stanju potpune sukladnosti. To je izvršeno kao dio projekta FATE²⁰ (povezanog s procjenom sudbine i učinaka onečišćujućih tvari u kopnenim i vodenim ekosustavima).

Godine 2011./2012. Zajednički istraživački centar (ZIC) Komisije objavio je dva izvješća²¹ koja su razmotrila terete onečišćenja i smanjenja kao rezultat nekoliko politika EU-a (uključujući Okvirnu direktivu o vodama, Direktivu o nitratima i Direktivu o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda) u prošlosti (1985.-2005.) te očekivana opterećenja i smanjenja (do 2020. s referentnom 2005. godinom).

Što se tiče smanjenja hranjivih tvari u prošlosti, Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda bila je uspješna u suzbijanju ispuštanja hranjivih tvari iz točkastih izvora i time je smanjila njihovo prodiranje u europske kopnene vode. To je opisano u jednome od prethodno navedenih izvješća Zajedničkog istraživačkog centra. „Dugoročna opterećenja hranjivim tvarima koje ulaze u europska mora”. Prema tom izvješću, uspoređujući procjene opterećenja hranjivim tvarima iz 2005. godine s onima iz 1991. godine na europskoj kontinentalnoj ljestvici, ukupno ispuštanje dušika smanjilo se za 9 % dok se ukupno opterećenje fosforom smanjilo za približno 15 %, uglavnom zahvaljujući smanjenjima ispuštanja iz točkastih izvora. Izvješće također navodi da je smanjenje u Sjevernom i Baltičkom moru uglavnom povezano sa smanjenjem izvora zbog provedbe naprednog pročišćavanja vode.

Što se tiče pretpostavke „uobičajene situacije” (uz pretpostavku da nisu primijenjene nikakve mjere za smanjenje hranjivih tvari), jedan od glavnih zaključaka ovog izvješća jest da bi taj scenarij rezultirao povećanjem ispuštanja hranjivih tvari iz zemlje do 2020. godine. Kad bi se u potpunosti provela Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (DOKOV) postigla bi se značajna smanjenja otpuštanja iz točkastih izvora. No u nekim dijelovima Europe potpuna provedba DOKOV-a mogla bi rezultirati (kao prvi korak) povećanjem otpuštanja iz točkastih izvora iz prikupljenih ispuštanja, posebno u donjem koritu Dunava. Razlog tome je

²⁰ <http://fate.jrc.ec.europa.eu/rational/home>.

²¹ <http://bookshop.europa.eu/en/scenario-analysis-of-pollutants-loads-to-european-regional-seas-for-the-year-2020-pbLBNA25159/> i <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/111111111/15938/1/lbna24726enc.pdf>.

što bi male aglomeracije bez sustava odvodnje zahtijevale organiziranije prikupljanje i odvodnju što bi dovelo do novih jedinstvenih izvora koji trenutno ne postoje. Dok bi se ovime mogla smanjiti učinkovitost smanjenja hranjivih tvari u Crnom moru, to bi i dalje rezultiralo poboljšanjima u okolišu poput smanjenog onečišćenja podzemnih voda koje nije ocijenjeno u sklopu ove studije.

Tijekom pripreme ovog provedbenog izvješća, izvršeni su posebni izračuni povezani s onečišćujućim tvarima stvorenima iz nesukladnih dijelova otpadnih voda iz mjesta/gradova („procjena udaljenosti do sukladnosti”). Ono nije uzelo u obzir mjesta/gradove koja su i dalje bez obveze sukladnosti (tj. gdje rokovi u Ugovorima o pristupanju još nisu istekli 2009. ili 2010. godine, koja predstavlja zadnju godinu o kojoj su izvještavale države članice). Na temelju tih procjena, ukupan godišnji teret onečišćenja koje nastaje u komunalnim otpadnim vodama, a koje krši Direktivu iznosi približno 603 kt/g²² dušika, 78 kt/g fosfora i 3900 kt/g ukupnog organskog onečišćenja²³.

Kod usporedbe gore navedenih brojki s procijenjenim ukupnim godišnjim opterećenjem hranjivim tvarima koje dopiru do europskih mora (dušik i fosfor), u izvješću Zajedničkog istraživačkog centra pod nazivom „Dugoročna opterećenja hranjivim tvarima koje ulaze u europska mora”, dušik koji se stvara u nesukladnim dijelovima otpadnih voda doseže približno 15 % ukupnog dušika ispuštenog u mora. Za fosfor je omjer još viši i dostiže 35 % ukupnog fosfora. Takvi omjeri dokazuju važnost potpune provedbe Direktive diljem cijele Europske unije.

U cjelini, gore navedeno izvješće Zajedničkog istraživačkog centra donosi zaključak da je „smanjenje izvora hranjivih tvari najučinkovitije rješenje za smanjenje ispuštanja hranjivih tvari u europska mora. Međutim, izvedivost potonjeg relativno je mala i daljnja smanjenja hranjivih tvari koje se ispuštaju iz izvora uključivat će značajne troškove”.

5. NAPREDAK ZAHVALJUJUĆI SUFINANCIRANJU

Fondovi EU-a mogu se koristiti kao pomoć u provedbi Direktive, posebice Kohezijski fond i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) koji pomažu regijama koje zaostaju ili koje se suočavaju sa strukturnim poteškoćama u postizanju održivog razvoja. Ti fondovi pružaju značajnu potporu državama članicama i regijama tijekom investiranja u potrebne infrastrukture za pročišćavanje otpadnih voda već tijekom nekoliko programskih razdoblja. Planirana financijska potpora za investicije u radove i infrastrukturu povezane s otpadnim vodama iznosi približno 14,3 milijarde eura za 21 državu članicu u trenutnom programskom razdoblju od 2007. do 2013. godine. Uglavnom su „nove” države članice, ali ne samo one, te koje su alocirale velik udio svojih sredstava u pročišćavanje otpadnih voda. Tijekom godina izvještavanja 2009./2010., ukupna kumulativna alocirana sredstva iz kategorije „otpadnih voda” iznosila su 3,5 milijardi eura za 2009. godinu i 9,7 milijardi eura za 2010. godinu. Države članice s najvišim kumulativnim alociranim iznosima bile su Poljska (3,3 milijarde eura), Rumunjska (1,2 milijarde eura) i Mađarska (0,6 milijardi eura).

Unatoč značajnoj potpori iz sredstava EU-a, „Provjera prikladnosti EU-ove politike slatkih voda” naglasila je da većina sredstava potrebnih za provedbu politike vode EU-a mora biti proizvedena u državama članicama. Prema istraživanju²⁴ provedenom na 22 države članice, i dalje postoji značajna razlika u financiranju u odnosu na buduću sukladnost s Direktivom u tim državama članicama.

²² Kilotona/godina.

²³ Na temelju biokemijske potražnje kisika (BOD).

²⁴ COWI 2010.: Troškovi sukladnosti Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Završno izvješće http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/info/pdf/Cost%20of%20UWWTD-Final%20report_2010.pdf.

Glavni razlog toj razlici u financiranju jest taj da su napredak prema postizanju povrata ulaganja od korisnika voda i provedba načela „onečišćivač plaća”, kako nalaže Okvirna direktiva o vodama (ODV) bili spori i nedostatni u većini država članica. Kako bi se potakle takve politike cijene vode Komisija je predložila određene *ex ante* uvjete, uključujući zahtjeve ODV-a o cijenama vode koje države članice moraju ostvariti u budućoj Kohezijskoj politici EU-a (2014.-2020.) za financiranje projekata u sektoru voda.

6. PROŠLE MJERE SUKLADNOSTI

Komisija je pokušala osigurati sukladnost kontinuiranim dijalogom, ali i pokretanjem postupaka zbog prekršaja, gdje je to bilo potrebno, od kojih su neki još iz 1997. godine. Do ovog trenutka, približno 20 horizontalno grupiranih slučajeva²⁵ protiv 10 država članica iz skupine EU-15 i dalje je otvoreno.

Nedavna ocjena politike u sklopu „Provjere prikladnosti EU-ove politike slatkih voda”²⁶ zaključila je da su na učinkovitost provedbe Direktive pozitivno utjecali postupci pokrenuti zbog prekršaja koji su ubrzali provedbu. Unatoč tomu što je postupak provedbe na razini EU-a relativno spor i dugotrajan, većina slučajeva riješena je u fazi prije pokretanja parničnog postupka.

Neki uspješni primjeri su Francuska (slučajevi prekršaja s 682 grada pokrenuti 1998. i 2000. godine) i Belgija (175 mjesta/gradova u slučaju prekršaja pokrenutom 1998. godine). U oba primjera gotovo sva prethodno spomenuta mjesta/gradovi sada se pridržavaju Direktive. U Italiji je također bilo 475 mjesta/gradova koji se nisu pridržavali Direktive kada je postupak pokrenut 1998. godine; sada ih je ostalo samo 110 koji se ne pridržavaju otkako je Sud donio presudu. Uz navedene tri zemlje, Španjolska i Grčka postigle su najveći napredak od zadnjeg izvještavanja provedenog među onim državama članicama za koje su postupci pokrenuti zbog prekršaja na čekanju, posebice što se tiče obveza pročišćavanja.

7. „NOVI PRISTUP” ZA PROMICANJE SUKLADNOSTI

Unatoč ohrabrujućim pokazateljima napretka, i dalje postoje velike razlike u provedbi, posebice u državama članicama koje su pristupile EU-u 2004. godine i kasnije. Sada postaje jasno da će bez pojačanih napora na razini EU-a, kao i na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kašnjenja u provedbi u navedenim „novim” državama članicama postojati onoliko dugo kao kašnjenja u državama članicama EU-15, ili čak i dulje. Izgledi za postizanje potrebnog napretka samo putem postupaka pokrenutih zbog kršenja nisu ohrabrujući. Uzimajući u obzir trenutnu krizu i sve veća ograničenja državnih proračuna, Komisija je identificirala ovu Direktivu kao kandidata za pokretanje pilot inicijative za „novi pristup” u promicanju sukladnosti i provedbe.

Taj „novi pristup” iznesen je u predloženom Sedmom akcijskom programu za okoliš (EAP) i „Nacrtu plana za zaštitu vodnih resursa Europe”. Prioritetni 4. cilj „maksimiziranja koristi od zakona EU-a u vezi s okolišem” iz 7. EAP-a predlaže provođenje posebnih postupaka²⁷, posebice:

- Uspostavljanje sustava na nacionalnoj razini koji aktivno širi informacije o provedbi zakona EU-a u vezi s okolišem, u kombinaciji s pregledom individualnih postignuća

²⁵ Popis najvažnijih slučajeva prekršaja (do ovog trenutka) i presuda od godina 2009./2010. nalaze se u Prilogu Izvješća (tablice 3. i 4.).

²⁶ SWD (2012.) 393

²⁷ Prilog VI. (str. 102 pp) o Procjeni učinka (SWD(2012.) 397 konačna verzija) daje detalje o Pilot akciji za komunalne otpadne vode.

država članica na razini EU-a (takozvani „Strukturirani okvir provedbe i informacija” (SIIF)).

- Sastavljanje partnerskih ugovora o provedbi između država članica i Komisije.

Nacrt plana za vode postavio je cilj „povećanja stopa sukladnosti za pročišćavanje otpadnih voda do 2018. godine putem dugoročnog planiranja investicija (uključujući fondove EU-a i kredite EIB-a)”. U praktičnom smislu, Nacrt je najavio suradnju Komisije s državama članicama u pripremi provedbenih planova, koja može imati oblik partnerskih ugovora o provedbi, do 2014. godine.

Službe Komisije počele su s razvojem tih akcija s radionicom²⁸ u prosincu 2012. godine i redovito će izvještavati o napretku.

8. ZAKLJUČCI I PREGLED

Gotovo 20 godina nakon usvajanja Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, do 2010. godine postignut je značajan napredak prema njezinoj potpunoj provedbi. Za države članice EU-15 prosječne stope sukladnosti iznose 88 % za sekundarno pročišćavanje i više za sustave prikupljanja i strože pročišćavanje (97 % i 90 %). Predvodnice Austrija, Njemačka i Nizozemska većinom su provele Direktivu uz još nekoliko članica koje su vrlo blizu potpune provedbe. Za njih je prioritet zadržati i obnoviti postojeću infrastrukturu. Nadalje, od 2010. godine dodatne investicije izvršene su u onim državama članicama E-15 u kojima se kasni sa postizanjem sukladnosti, što je također jedan od rezultata postupaka Komisije pokrenutih zbog kršenja. Uz kontinuirane napore u nadolazećim godinama moguć je uspješan dovršetak provedbe (većeg dijela) u tih 15 država članica do 2015. ili 2016. godine. To će biti 10 godina nakon isteka zadnjeg roka iz prvobitne Direktive.

Situacija je drugačija za one države članice koje su pristupile EU-u 2004. godine i kasnije. Njihova udaljenost od cilja i dalje je značajna uz prosječnu sukladnost od 72 % za sustave prikupljanja te 93 % i 14 % za sekundarno i naprednije pročišćavanje. Bez povećanja napora na svima razinama, očekivana kašnjenja mogu biti slična ili dulja od onih za države članice EU-15, što može dovesti do zaostajanja u provedbi prema Direktivi do 2028. godine.

Još jedno zabrinjavajuće područje jest nedostatak sukladnosti u značajnom broju „velikih gradova”. Npr. samo jedanaest od 27 glavnih gradova EU-a ima odgovarajuće sustave prikupljanja i pročišćavanja, što predstavlja sukladnost s tehničkim normama od prije 20 godina. S obzirom na velik teret onečišćenja takvih velikih odvodnika, to i dalje uzrokuje značajno onečišćenje okoliša.

Ovo Sedmo provedbeno izvješće uključuje, po prvi put, detaljnu ocjenu sukladnosti za 27 država članica. Infrastruktura izvještavanja uspostavljena u okviru Europskog informacijskog sustava o vodama (WISE) dobro funkcionira. Postupak je unaprijeđen, a vremenske linije za obradu podataka i procjenu značajno su skraćene. Međutim, u nekim državama članicama moguća su daljnja poboljšanja sustava nadzora i izvještavanja. To objašnjava neke niske razine provedbe ili neslaganje podataka u različitim provedenim izvještajima.

Predloženi Sedmi akcijski program za okoliš i Nacrt plana za zaštitu vodnih resursa Europe naglašavaju važnost prikupljanja i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda. U navedenim nedavnim inicijativama politike Komisija je najavila da će dodatno pojačati svoju podršku državama članicama u provedbenim naporima promoviranjem „novog pristupa” za postizanje sukladnosti. U prosincu 2012. godine službe Komisije pokrenule su postupke „novog

²⁸

<https://circabc.europa.eu/w/browse/340cea09-390f-4c11-8e99-712c519c21e4>.

pristupa” s ciljem poticanja država članica na uspostavljanje ili reviziju provedbenih planova najkasnije do 2014. godine.